

**ХУЛОСАИ**  
**шурои диссертатсионии 6D.KOA-020**  
**назди Донишгоҳи миллии Тоҷикистон**  
**барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илм**

Парвандаи аттестатсионии № \_\_\_\_\_  
Қарори шурои диссертатсионӣ аз 21.09.2023, № 41

Барои сазовор донишҷӯи Хакимзода Раҳим Карим, шаҳрванди Ҷумҳурии Тоҷикистон, ба дараҷаи илмӣ номзади илмӣ филология.

Диссертатсияи Хакимзода Раҳим Карим дар мавзӯи «Таҳаввули жанри репортаж дар телевизион (дар мисоли ТВ «Ҷаҳоннамо» ва ТВ «Душанбе»)» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмӣ филология аз рӯи ихтисоси 10.01.10 – Рӯзноманигорӣ дар ҷаласаи шурои диссертатсионии 6D.KOA-020-и назди Донишгоҳи миллии Тоҷикистон (734025, шаҳри Душанбе, хиёбони Рӯдакӣ, 17; фармоиши Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 7-уми январи соли 2022, таҳти № 23) 23-юми июни соли 2023, суратмаҷлисӣ № 38 ба ҳимоя қабул гардидааст.

Довталаби дараҷаи илмӣ Хакимзода Раҳим Карим 14-уми мартӣ соли 1990 дар шаҳри Панҷакентӣ вилояти Суғд таваллуд шудааст. Соли 2013 факултети журналистикаи Донишгоҳи миллии Тоҷикистон аз рӯи ихтисоси «Журналистика» бо дипломи «аълоҷӣ» хатм кардааст. Аз 02 февралӣ соли 2021 унвонҷӯи кафедраи журналистикаи телевизион ва радиошунавонии факултети журналистикаи телевизион ва радиои Муассисаи давлатии таълимии «Донишҷӯдаи давлатии фарҳанг ва санъати Тоҷикистон ба номи Мирзо Турсунзода» мебошад. Аз соли 2014 дар телевизиони Тоҷикистон ва аз соли 2016 дар Муассисаи давлатии «Телевизиони Душанбе» кор мекунад. Аз моҳи февралӣ соли 2023 сармуҳаррири идораи барномаҳои иттилоотии Муассисаи давлатии «Телевизиони Душанбе» таъйин гардидааст.

Диссертатсия дар кафедраи журналистикаи телевизион ва радиошунавонии факултети журналистикаи телевизион ва радиои Муассисаи давлатии таълимии «Донишҷӯдаи давлатии фарҳанг ва санъати Тоҷикистон ба номи Мирзо Турсунзода» ба анҷом расидааст.

**Роҳбари илмӣ:** номзади илмӣ филология, дотсенти кафедраи телевизион ва радиошунавонии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон Ҳамидиён Илҳомҷон Иномзода.

**Муқарризонӣ расмӣ:**

1. **Муллоев Шариф Боқиевич** – доктори илмҳои филологӣ, профессор, мудири кафедраи ВАО-и ҷопӣ ва PR-и Муассисаи таълимии

байнидавлатии маълумоти олии «Донишгоҳи (славянӣ) Россия ва Тоҷикистон»;

2. **Раҳимҷон Хушдил** – номзади илми филология, сармуҳаррири Муассисаи давлатии маҷаллаи «Илм ва ҳаёт».

Муқарризони расмӣ ба диссертатсия тақризи мусбат пешниҳод намудаанд.

**Муассисаи пешбар** – Муассисаи давлатии таълимии «Донишгоҳи давлатии Бохтар номи Носири Хусрав» дар тақризи мусбати худ, ки аз ҷониби раиси ҷаласа – номзади илми филология, дотсент, мудирӣ кафедраи рӯзноманигорӣ факултети филологияи тоҷик Шарипов С.И., эксперт – номзади илми филология, дотсенти кафедраи рӯзноманигорӣ факултети филологияи тоҷик Маҳкамова Д.Ю., котиби илмӣ ҷаласа – номзади илми филология, дотсент Маъмурзода Н.М. имзо гардида, бо имзою муҳри ректори муассиса, доктори илмҳои биологӣ, профессор Давлатзода Сайфиддин Хайриддин тасдиқ ва пешниҳод шудааст, қайд намудааст, ки диссертатсияи номзади Ҳақимзода Раҳим Карим дар мавзӯи «Таҳаввули жанри репортаж дар телевизион (дар мисоли ТВ «Ҷаҳоннамо» ва ТВ «Душанбе»)» ба талаботи бандҳои 31-37-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30-юми июни соли 2021, таҳти № 267 тасдиқ шудааст, мувофиқ буда, муаллифи он ба дараҷаи илмӣ номзади илми филология аз рӯи ихтисоси 10.01.10 – Рӯзноманигорӣ сазовор мебошад.

Муқарризон ва муассисаи пешбар бо назардошти муқаррароти бандҳои 67-70 ва 74-75-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30-юми июни соли 2021, таҳти № 267 тасдиқ шудааст, интихоб ва таъйин гардидаанд.

Интихоби муқарризони расмӣ ва муассисаи пешбар ба он асоснок мегардад, ки онҳо мутахассисони бевоситаи соҳаи рӯзноманигорӣ буда, дар қорҳои илмию таҳқиқотӣ фаъолона иштирок менамоянд ва дар ин самт асару мақолаҳои зиёде таълиф кардаанд, ки мазмуну муҳтавои онҳо ба мавзӯи диссертатсияи мазкур иртибот дорад.

Довталаби дараҷаи илмӣ доир ба мавзӯи диссертатсия 7 мақолаи илмӣ ба нашр расонидааст, ки аз ин номгӯй 5 мақола дар маҷаллаҳои тақризшавандаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҷоп расидаанд. Маводи интишоргардида нуктаҳои асосӣ, натиҷаҳо ва мазмунҳои диссертатсияро инъикос намуда, саҳми шахсии муаллифро собит менамоянд.

## **I. Таълифоти муаллиф дар маҷаллаҳои илмӣ тақризшавандаи**

### **Комиссияи олии аттестатсионӣ назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон**

[1-М]. Ҳақимзода Раҳим Карим. Мавқеи репортажҳои мавзӯӣ-таҳлилий дар барномаи «Вақт»-и телевизиони «Душанбе» / Р. К. Ҳақимзода // Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон. Бахши илмҳои филологӣ. – Душанбе, 2021. – № 4. – С.257-264.

[2-М]. Ҳақимзода Раҳим Карим. Баррасии репортажҳои рӯйдодӣ-хабарӣ дар телевизиони «Ҷаҳоннамо» / Р. К. Ҳақимзода // Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон. Бахши илмҳои филологӣ. – Душанбе, 2021. – № 5. – С. 284-291.

[3-М]. Ҳақимзода Раҳим Карим. Хусусиятҳои эволюсионии техника ва технологияҳои телевизионии ватанӣ / Р. К. Ҳақимзода // Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон. Бахши илмҳои филологӣ. – Душанбе, 2022. – № 1. – С.288-294.

[4-М]. Ҳақимзода Раҳим Карим. Заминаҳои иваз шудани алгоритми ҷамъоварӣ ва паҳн кардани иттилоот дар заминаи технологияи рақамӣ / Р. К. Ҳақимзода // Паёмномаи фарҳанг. – Душанбе, 2022. – № 1 (57). – С. 108-119.

[5-М]. Ҳақимзода Раҳим Карим. Унсурҳои ҳамгироӣ ва иртиботи репортажи телевизионӣ бо жанрҳои дигари телевизион / Р. К. Ҳақимзода, И. И. Ҳамидиён // Номаи донишгоҳ. – Хучанд, 2022. – № 2. – С. 99-108.

## **II. Мақолаҳои муаллиф дар маҷмуаҳо ва нашрияҳои дигари илмӣ:**

[6-М]. Ҳақимзода Раҳим Карим. Мавқеи репортажҳои мавзӯӣ дар барномаи «Вақт»-и телевизиони «Душанбе» / Р. К. Ҳақимзода // Маводи конференсияи илмӣ-амалии ҷумҳуриявӣ бахшида ба 30-солагии Истиклоли давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Рӯзи матбуоти даврӣ дар мавзӯи «Журналистикаи минтақавӣ дар шароити рушди технологияҳои иттилоотӣ коммуникатсионӣ» (11 март соли 2021). – Хучанд, 2022. – 196 с. – С. 140-144.

[7-М]. Ҳақимзода Раҳим Карим. Истифодаи навҳои репортаж дар телевизионҳои Тоҷикистон / Р. К. Ҳақимзода // Маҷмуаи мақолаҳои конференсияи ҷумҳуриявӣ илмӣ амалӣ дар мавзӯи «Таҳсилоти журналистӣ дар Тоҷикистон: вазъият, мушкилот ва пешомад» (18 март соли 2022). – Душанбе, 2022. – 312 с. – С. 94-103.

### **Ба автореферати диссертатсия аз муассиса ва муҳаққиқони зерин тақризҳо ба шурои диссертатсионӣ ворид шудаанд:**

1. Тақризи номзади илми филология, сармуҳаррири Идораи таҳлилии Муассисаи давлатии «Ҷаҳоннамо» Барно Соҳибова мусбат буда, ду эрод дорад. Якум – «Хулосаи муаллиф роҷеъ ба он, ки дар барномаҳои иттилоотии Муассисаи давлатии «Ҷаҳоннамо» робитаи мустақим ва пешниҳоди репортаж аз ҷараёни рӯйдоду воқеаҳои муҳим шоистаи таҳсин аст, харчанд

дар ин замина камбудихои назаррас низ ба мушоҳида мерасад, бояд мушаххас дақиқ карда шавад». Дуюм – «Масъалаи ҳамгирии репортажи телевизионӣ бо жанрҳои дигари телевизион ба тафсири бештари муҳаққиқ ниёз дорад».

**2. Такризи** раиси Кумитаи Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба корҳои байналмилалӣ, иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ ва иттилоот, номзади илмҳои сиёсӣ, доктори илмҳои фалсафа Фаттоҳзода Саидмурод Самад низ мусбат буда, дар он дастовардҳои довталаб ва аҳаммияти назарӣю амалии таҳқиқ таъкид гардида, қайд гардидааст, ки «таҳлили маводи бойгонии шабакаҳои телевизионӣ камтар истифода шудааст». Дар эҳоди дуюм гуфта мешавад, ки «телевизион на танҳо дар равиши инъикоси афкори иттилоотӣ таҳавулоти бузург ба амал овард, балки ҳамчун шакл ва натиҷаи таъсирро ба афкори иҷтимоӣ хеле баланд бардошт. Зимни муҳокимаи ошкорони диссертатсия мушаххас шудани мавқеи довталабро дар ин хусус муҳим медонем».

**3. Дар такризи** доктори илмҳои фалсафа (PhD) оид ба илмҳои филология, муаллими кафедраи назария ва амалияи воситаҳои ахбори оммаи Донишгоҳи журналистика ва коммуникатсияи оммавии Ўзбекистон Қулмуродова Одинахон муҳиммияти мавзӯи таҳқиқ зикр шуда, ба сифати эҳод таъкид мегардад, ки «дар усули ифодаи илмӣ ибораҳои барои мо нофаҳмо ва ноҳамвор истифода шудаанд» ва «иктибосҳои дар баъзе қисматҳои диссертатсия овардашуда эзоҳ надоранд». Инчунин, тавсия гардидааст, ки дар пажӯҳишҳои минбаъда аз мақолаҳои олимони Амрико, Аврупо ва Ўзбекистон истифода карда шавад.

Ҳамзамон, ҳамаи муқарризон таъкид месозанд, ки «камбудихои зикршуда ҷузъӣ буда, ба арзиши илмӣ диссертатсия таъсир намерасонад».

**Шури диссертатсионӣ қайд менамояд, ки аз тарафи довталаби дараҷаи илмӣ дар асоси иҷро кардани таҳқиқи илмӣ:**

- мавқеи репортаж дар низоми жанрҳои журналистӣ ва иртиботи репортажи телевизионӣ бо дигар жанрҳои журналистика **муайян шудааст;**
- ҷанбаҳои назариявии репортаж ҳамчун жанри маъмули журналистикаи телевизион **таҳқиқ гардидааст;**
- омилҳои шаклдихандаи репортажи телевизионӣ дар низоми кори телевизион **баррасӣ шудааст;**
- заминаҳои иваз шудани алгоритми ҷамъоварӣ ва паҳши иттилоот дар заминаи технологияи рақамӣ **таҳқиқ гардидааст;**
- таҳлили сохторӣ ва мундариҷавии қолабҳои ахбори шабакаҳои телевизионӣ **сурат гирифтааст;**

- ҳамгирии репортажи телевизионӣ бо дигар жанрҳои телевизион **мушаххас шудааст;**
- репортажҳои рӯйдодӣ-хабарии телевизиони «Ҷаҳоннамо» **таҳқиқ гардидааст;**
- хусну кубҳи репортажҳои мавзӯй-таҳлилии «Телевизиони «Душанбе» **муайян шудааст;**
- вижагиҳои мавзӯӣ, жанрӣ ва унсурҳои ҷолибсоз дар репортажҳои телевизионӣ **собит карда шудааст.**

**Аҳамияти назарии таҳқиқ** дар он зоҳир мегардад, ки мухтавои кори диссертатсионӣ дар таҳқиқи репортаж ҳамчун жанри хосаи телевизионӣ замина фароҳам меорад. Диссертатсия дар шинохти репортажи телевизионӣ манбаи нави илмӣ буда, дар шароити Тоҷикистон объекти нави таҳқиқи илмӣ маҳсуб меёбад. Кори диссертатсиониро метавон барои таълифи рисолаҳои илмӣ ҳамчун сарчашма истифода намуд. Натиҷаҳои таҳқиқ барои такмили шинохти жанри репортаж дар телевизион, татбиқи ҳадафҳои идораи иттилоотӣ, ташкили курсу семинарҳо ва таҳияи китобҳои дарсӣ мусоидат мекунад.

Дар раванди таҳқиқи мавзӯ ба таълифоти назарӣ ва амалии донишмандони маъруфи соҳа Рагулина Ю.В., Муратов С.А., Ножин Е.А., Вартанова Е.В., Вирковский А.В., Саъдуллоев А., Нуралиев А., Усмонов И.К., Имомзода М.С., Азимов А.Х., Муродӣ М.Б., Муқимов М.А., Абдуллозода М.А., Саъдуллоев Ҷ.М., Солеҳов Н.Н., Муллоев Ш.Б., Муъминҷонов З., Ҷураева М.Р., Қутбиддинов А.Ҳ., Бобочонониён Р.М., Мухторӣ Қ., Бозорзода Н., Умарова Г., Ҳамидиён И.И. ва дигарон тақя шудааст.

Дар диссертатсия аз методҳои омӯзишӣ, таҳлилӣ ва муқоисавӣ истифода шудааст.

**Аҳамияти натиҷаҳои бадастовардаи довталаби дарёфти дарачаи илмӣ дар амалия чунин тасдиқ карда мешавад, ки бори нахуст масъалаи интиҳоби мавзӯ, омода намудани матни журналистӣ, ҳамкориҳои наворбардор бо хабарнигор, истифодаи унсурҳои жанрсоз дар ҷолибияти маводи телевизионӣ, танзими навор бо истифодаи барномаҳои муосири компютерӣ ва дигар масъалаҳо таҳқиқ шудааст.** Маводи кори диссертатсиониро барои таълими репортажи телевизионӣ дар мактабҳои олии, низоми такмили ихтисоси кормандони соҳаи телевизион, ташкили курсу семинарҳо дар факултаҳои шӯъбаҳои рӯзноманигорӣ ва таҳияи китобҳои дарсӣ истифода бурдан мумкин аст.

**Баррасии эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқ нишон доданд, ки дар таҳқиқи диссертатсионӣ аз концепсияҳои илмӣ ва назарияи журналистикаи**

хориҷию ватанӣ истифода шудааст. Дар маҷмӯъ, дараҷаи эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқ аз дақиқияти маълумот, коркарди натиҷаҳои таҳқиқ, ҳаҷми интишорот ва интиҳоби методҳои таҳқиқ бармеояд. Хулоса ва тавсияҳо дар асоси натиҷаҳои таҳқиқ пешниҳод гардидаанд.

**Саҳми шахсии докталаби дараҷаи илмиро** таҳқиқи мавзӯ, дараҷа ва робитаи таҳқиқ бо барномаҳо ва мавзӯҳои илмӣ, мақсади таҳқиқ, вазифа, объект, фарзия, марҳила, макон ва давраи таҳқиқ, асосҳои назариявӣю методологӣ ва навгонии илмӣ таъйид мекунанд. Масъалаҳои асосии таҳқиқ тарҳрезӣ гардида, ҷустуҷӯ ва натиҷагирӣҳои илмии унвонҷӯ дар диссертатсия, мақолаҳои илмӣ, маъруза дар конференсияҳои ҷумхуриявӣ ва донишгоҳӣ инъикос ёфтаанд.

Диссертатсияи Ҳакимзода Раҳим Карим бо шиносномаи ихтисоси илмии 10.01.10 – Рӯзноманигорӣ мувофиқат менамояд.

Дар ҷаласаи шурои диссертатсионии 6D.KOA-020 назди Донишгоҳи миллии Тоҷикистон аз 21-уми сентябри соли 2023 дар бораи сазовор донишани Ҳакимзода Раҳим Карим ба дараҷаи илмии номзади илми филология қарор қабул карда шуд.

Ҳангоми гузаронидани овоздиҳии пинҳонӣ дар шурои диссертатсионӣ 12 нафар, аз ҷумла 5 нафар докторони илм аз рӯи ихтисоси 10.01.10 – Рӯзноманигорӣ иштирок доштанд.

Дар овоздиҳӣ 12 нафар иштирок намуд. Аз 15 нафар аъзои ба ҳайати шурои диссертатсионӣ шомилбуда овоз доданд: тарафдор – 12 нафар, муқобил – нест, бюллетенҳои безътибор – нест.

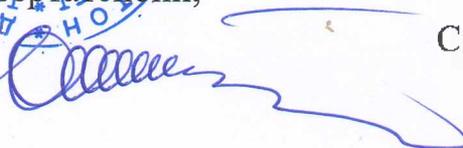
Раиси ҷаласа:

муовини раиси шурои диссертатсионӣ,  
доктори илми филология



Сафаров Умархоча

Котиби илмии шурои диссертатсионӣ,  
доктори илми филология  
21.09.2023 с.



Сирочиддини Эмомалӣ